

Acord relatiu a la denúncia formulada davant la Comissió d'Ètica Pública pel president d'una associació de caràcter privat contra dos alts càrrecs del Govern de les Illes Balears per una presumpta vulneració del Codi Ètic.

Acord: 3/2021

I. Antecedents

1. El 13 de maig de 2016 es va aprovar un Acord de Consell de Govern pel qual s'aprova el Codi ètic del Govern de les Illes Balears (publicat al BOIB núm. 62/2016, de 17 de maig), subscrit per les persones titulars de càrrecs públics i personal eventual de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, com a eina de millora del funcionament institucional i, concretament, de difusió de conductes públiques exemplars en el marc del procés de modernització de les administracions públiques.
2. El 10 de febrer de 2017 es va aprovar per Acord del Consell de Govern el primer nomenament de la secretaria i vocalies de la Comissió d'Ètica Pública, definida a l'apartat sisè del Codi ètic, que s'han anat renovat des d'aquesta data essent la seva composició actual la que consta a la pàgina web institucional (<https://www.caib.es/sites/codietic/ca/composicia/>)
3. El 8 de juliol de 2021, va tenir entrada en el registre de la Conselleria de Transició Energètica, Sectors Productius i Memòria Democràtica i adreçat a la Comissió d'Ètica Pública (CEP) un escrit d'un particular que actua en el seu propi nom i en la seva condició de president d'una associació de caràcter privat. En aquest escrit l'interessat formula una denúncia contra dos alts càrrecs del Govern de les illes Balears, tot i enumerant una sèrie de fonaments de dret i de fets en virtut dels quals es demana a la CEP la seva admissió a tràmit del cas i la incoació dels corresponents expedients als alts càrrecs denunciats.
4. En data 13 de juliol de 2021, els membres de la CEP reben còpia de l'escrit enregistrarat.
5. En data 19 de juliol, els membres de la CEP reben les indicacions oportunes per accedir a la visualització de la sessió parlamentària a la qual succeïren els fets denunciats.
6. La CEP tracta novament el cas en la sessió de dia 21 de setembre de 2021 i pren per unanimitat dels seus membres el present acord.

II. Fets i fonaments exposats en l'escrit de denúncia

1. L'escrit estableix quatre apartats en els quals (I) aclareix la naturalesa jurídica de l'associació; (II) fonamenta perquè l'associació té condició d'interessada; (III) examina las competències de la Comissió d'Ètica Pública per a sancionar conductes contràries al Codi Ètic i (IV) tipifica els fets denunciats alhora que suplica a la Comissió d'Ètica Pública la incoació d'un expedient als alts càrrecs denunciats.

2. La Comissió d'Ètica Pública discrepa de la interpretació sobre les competències de la CEP que fa la persona interessada al fonament III del seu escrit. En concret, la CEP considera que el Codi Ètic no li atorga la competència de «sancionar» les conductes contràries al Codi Ètic en el sentit que la persona interessada dóna a entendre.
3. Si fos el cas que els fets denunciats suposessin una vulneració del Codi Ètic, la Comissió d'Ètica Pública podria reprovar la conducta, la pressa d'una decisió o una actuació determinada, però no podria per sí mateixa incoar un expedient, s'entén que «sancionador» de cap tipus.
4. Resultaria prolix explicar aquí que és i com es pot exercir la potestat disciplinària i sancionadora de l'Administració Pública, però basta dir que el principi bàsic de la potestat sancionadora és el de legalitat, formal i material, i que és necessària l'existència d'una norma amb rang de llei que tipifiqui les conductes i determini les sancions. El Codi Ètic és un simple Acord del Consell de Govern, no té rang de llei i no pretén tampoc perseguir de forma punitiva ni disciplinària les conductes que el Codi Ètic considera impròpies de les persones que ocupen alts càrrecs de responsabilitat dins el Govern de les Illes Balears.
5. Per perseguir els delictes, la corrupció, les conductes tipificades legalment com a sancionables, l'Administració disposa d'un ampli ventall d'instruments. El Codi Ètic actua en una fase prèvia a la comissió d'actes sancionables i té un caràcter moralitzador i clarament preventiu que apel·la a la honorabilitat, a la responsabilitat i al sentit del deure de les persones que accepten ocupar un càrrec de responsabilitat política al Govern de les Illes Balears.
6. La Comissió d'Ètica Pública no té com a funció incoar expedients, sancionar o remoure a ningú del seu càrrec, no té ni ha de tenir aquesta funció. És suficient recordar que la imposició de sancions ha de respectar el dret de defensa establert a la Constitució i cap òrgan de l'Administració podria, per tant, rebre una denúncia i sancionar sense haver instruït un expedient al qual la part denunciada pogués defensar-se. Finalment, fa també evident que la Comissió d'Ètica Pública no pot incoar expedients sancionadors el simple fet que els seus acords no són vinculants ni executius, per la qual cosa no es poden apel·lar i un element clau de la potestat sancionadora és, precisament, que el seu exercici està subjecte a control posterior per part de la Jurisdicció Contenciosa-Administrativa.
7. Les discrepàncies en relació a quina és la funció de la Comissió d'Ètica Pública i a quins són els instruments de que disposa per reprovar les conductes contràries al Codi Ètic fan impossible que aquesta Comissió pugui acordar el que demana la persona interessada.

III. Consideracions en relació al fons dels fets denunciats.

1. Els fets denunciats per part de la persona interessada s'exposen al Fonament III punts 6 a 8 i es substancien en que un determinat alt càrrec en una sessió de control parlamentari va fer una afirmació sobre la persona que presideix l'associació que aquesta considera falsa, i que el to que va emprar «demostra clarament el menyspreu i la manca de respecte» . Per la seva banda, als punts 9 i 10 l'escrit explica que la persona interessada ha presentat per escrit una petició de cessament immediat i irrevocable de l'alt càrrec davant qui és el seu superior immediat, entenent també com a una vulneració del Codi Ètic i una nova ofensa i greuge el silenci que la seva petició ha tingut per resposta.
2. La Comissió d'Ètica Pública vol manifestar el seu més profund respecte pel sentiment de greuge que pugui haver sentit la persona que ha presentat la denúncia i comprèn que ha percebut de forma molt negativa la frase que va pronunciar l'alt càrrec a la sessió parlamentària i també el silenci administratiu davant la seva petició quan ha decidit recorre a la Comissió d'Ètica Pública. Ara bé, la CEP, tot i entendre la dimensió subjectiva que cada persona pugui donar a les paraules d'altres persones, no pot valorar les paraules pronunciades per l'alt càrrec més que des d'una dimensió objectiva, analitzant si de forma raonable l'afirmació ha suposat una ofensa o una agressió a la seva dignitat i condició de persona humana.
3. En aquest sentit, analitzada gramaticalment i sintàcticament, l'afirmació no conté ni tan sols un adjectiu, per la qual cosa no hi ha desqualificacions i no s'aprecia cap ànim de menys tinença, menyspreu, ironia o desafecte. Com a molt, podem dir que l'expressió és un col·loquialisme, propi també del context oral en que es produeixen les intervencions dels membres a les Comissions Parlamentàries. Si la frase hagués resultat objectivament ofensiva molt probablement hagués estat reprovada per algun dels diputats presents o per la pròpia presidència de la sessió.
4. Respecte de l'actuació del segon alt càrrec, superior del primer, que no ha donat resposta a la petició per escrit de rectificació i cessament del seu subordinat, no pot considerar-se que el silenci administratiu sigui una vulneració del Codi Ètic. La Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques regula el silenci administratiu i en ella queda clar que quan l'Administració Pública no es pronuncia, el ciutadà ha d'entendre que una vegada transcorregut el termini legal corresponent, la no resposta és equiparable a la negativa o al rebuig de la seva pretensió. No podem especular i molt manco prejutjar quina és la motivació que subjau al silenci administratiu negatiu que molt freqüentment l'Administració fa servir per desestimar una petició. Però no hi ha cap indicatiu que relacioni el silenci administratiu amb la mala fe dels alts càrrecs ni podem entendre l'absència de resposta com a una vulneració del Codi Ètic.

Per tot això, la Comissió d'Ètica Pública arriba per unanimitat a les següents:

IV. Conclusions i acords

1. La CEP no és competent per resoldre el cas plantejat en els termes que demana el sol·licitant, atès que no és competent per incoar expedients sancionadors ni té potestat disciplinària per corregir les conductes impròpies mitjançant la imposició de sancions.
2. La CEP pot actuar dins el seu àmbit que és el de l'Ètica fent ús exclusiu de la paraula, i malgrat pot fer recomanacions, els seus judicis i les seves apreciacions no són vinculants pels alts càrrecs que es puguin veure afectats.
3. La CEP considera que cap dels dos alts càrrecs varen vulnerar el Codi Ètic. El primer d'ells, perquè la frase que va pronunciar davant la Comissió Parlamentària no conté cap terme qualificatiu i no es percep objectivament cap to de menyspreu, ironia o indignitat. El segon, perquè el silenci administratiu té efecte desestimatori sobre les pretensions que la persona interessada va manifestar i no ha de pressuposar-se.
4. La CEP considera igualment necessari recordar a tots els alts càrrecs i representats públics que l'exercici veritablement democràtic comporta un ús responsable del llenguatge, perquè les expressions públiques —orals i escrites— dels nostres representants igual que el seu comportament són i han de ser un referent per a la ciutadania.
5. S'acorda comunicar el contingut d'aquest pronunciament a la persona que ha presentant l'escrit.
6. S'acorda publicar aquest acord a la pàgina web pròpia de la Comissió d'Ètica Pública, perquè pugui ser de públic coneixement.

Palma, 21 de setembre de 2021

El secretari

vist i plau
La presidenta